

PRUT

Text de Cristina Stoenescu publicat în revista Arta, nr.33/2018

Pe malul unui râu câțiva oameni adună nisip pentru a-l vinde mai departe ca material în construcții. Apa este plină de mâl și este scăzută, descoperind straturi din topografia zonei. Dincolo de albia râului, o întindere stearpă, un orizont închis de dealuri. Ar putea fi o imagine de oriunde, de oricând - roaba de nisip este trasă de un cal, mâinile muncitorilor strâng grămezi de nisip, din apă până la malul uscat. Undeva în sat, sau mai departe, în orașele din apropiere, nisipul colectat la kilogram va alimenta un nou val de construcții, un peisaj pe care îl vedem în imagini ușor recognoscibile ale materialelor prefabricate și al treptelor de beton neterminate. Uneori vedem case singuratice, copaci zidiți, o natură care nu mai are răbdare și invadează planurile amânate.

Fotografiile lui Matei Bejenaru urmăresc o narațiune a transformării comunității rurale românești, alegând să surprindă imagini din satele de-a lungul râului Prut, o alegere motivată de contextul socio-economic al zonei și apropiată artistului născut la Suceava. Matei Bejenaru se angajează într-o comunicare continuă cu locuitorii din sate, zăbovind zile de-a rândul, uneori și iarna, de Anul Nou, în casele lor.

Prut este un proiect de fotografie documentară de lungă durată care se bazează pe practica socială a artistului de a interacționa cu subiecții, fiind atent și la aspectele etice ale reprezentării lor. Imaginile nu caută senzaționalul fotojurnalistic ci, mai degrabă, ne aduc informații obiective și nuanțate despre dinamica lumii rurale românești aflată și ea sub presiunea unor mari schimbări. În fotografiile tablou ale lui Matei Bejenaru sunt reprezentați adesea oamenii și mediul în care trăiesc și muncesc. Fără a fi organizate criterial, fotografiile de vorbesc despre peisajul natural și cel modificat (alterat) de om, despre tipurile de locuire, despre agricultura de subzistență și despre noile forme de economie și comerț.

Imaginile reunesc preocupări aparent distincte ale artistului, vădit orientat spre o poetică vizuală a imaginii fotografice, o picturalitate aparte redată de mediul fotografic analog, dar și o estetică relațională urmărită de artist în amplele sale proiecte artistice sociale.

Camera cu obiectiv mare 8x10, echilibrată pe un trepid cu care artistul iese lesne în evidență, nu surprinde imagini „furate”, ci dialoghează atent relația dintre cel care privește și cel care este privit. Regăsim astfel în imaginile proiectului Prut, un lirism vizual asemănător cu cel al lui Walker Evans, Dorothea Lange, compoziții misterioase constituite din puncte de fugă spre nicăieri și construcții alienate de mediul lor precum în fotografiile lui Alain Ceccaroli realizate în cadrul proiectului DATAR de survolare a peisajului rural francez din anii 1980. Matei Bejenaru împărtășește cu Alec Soth aceeași preocupare față de realizarea unor tablouri narrative, oferind deopotrivă un grad ridicat de complexitate artistică și o imagine comprehensivă a realității surprinse pe filmul fotografic.

Din 2011, proiectul Prut colectează sute de fotografii ce vor constitui o bancă de imagini de arhivă cu portretele locuitorilor din sat, cu obiceiurile și locuințele lor, modul în care peisajul rural își negociază continuu temenii cu trecutul său și cu efectele neo-capitalismului autohton. În 2018, o primă selecție de imagini a fost prezentată într-o expoziție itinerantă, la Iași și la București, urmărind complementarea proiectului cu studii antropologice și sociale, cu o cunoaștere mai aprofundată a satului românesc, dincolo de stereotipuri și limitări ce apar ca linii în nisip.